

Тернистий шлях Василя Ніншовського

(до 105-ї річниці від дня народження)

Василь Іванович Ніншовський (9 лютого 1914, Жукотин, Коломийський повіт Станіславського воєводства – 2002, Канада) – український письменник, журналіст, мистецтвознавець, графік. Автор нарисів «Коломия – столичне місто Покуття».

Василь Ніншовський народився в гуцульській сім'ї хліборобів Івана й Анни, в простій селянській сім'ї разом з п'ятьма іншими дітьми. Навчався в школі імені Тараса Шевченка (1927–1930) в Коломиї. Тут вступив до «Пласту». Закінчив вчительську семінарію в Заліщиках. Вчився в Українському технічно-господарському інституті в Подебрадах (Чехія), рік відвідував художню школу Ярослава Лукавецького в Коломиї.

20 серпня 1940 р. заарештований радянською владою і засуджений до страти. Йому вдалося уникнути смерті, вибратися з-поміж трупів із могили в Дем'яновому Лазі. З тих тисяч, кого привозили до Дем'янового лазу, вийти живими вдалося лише трьом. Один з них – Василь Ніншовський (який доживе до 2002 року). Коли його завезли у Дем'янів лаз, у нічному небі вже гуділи німецькі літаки. Це й відвернуло увагу конвоїрів. Товариш Ніншовського різко штовхнув його, і він впав, не встиг отримати кулю. Коли машини поїхали, Ніншовський вибрався з ями і витягнув ще двох поранених. Вранці в копиці сіна їх знайде газда і переховає у своїй хаті. Далі буде війна, у вирі якої загубляться двоє врятованих людей.

Дем'янів Лаз — урочище біля Івано-Франківська, місце масових розстрілів в'язнів з тюрми Народним комісаріатом внутрішніх справ (НКВС). Розстріли проводили в кінці червня перед відступом радянських військ в 1941 році. Під час розкопок тут знайшли людські кістки і змогли ідентифікувати 524 особи.

В 1944 р. його заарештовують німецькі наїзники й кидають до концтабору в Штрасгофі коло Відня, згодом до табору в Єгердорфі в Судетах.

Ніншовський виживе. І напише про ті події книгу, яку назве «Відлуння ленінського пекла». Розповідає в ній автор про один період свого життя – прихід у Галичину більшовиків, арешт, перебування у станіславській в'язниці. Особисті болі і тривоги автор підносить до символу страждання цілого народу.

У 1945–1948 рр. Василь Ніншовський очолював Комітет українців у Гогенемсі (Австрія).

У 1948 р. переїздить до Альберти в Канаді, поселяється в Едмонтоні. Студіює природничо-математичні науки, педагогіку. У 1959 р. закінчує Альбертський університет. У 1965 р. отримує диплом магістра лінгвістичних наук. В 1970 р. в Оттавському університеті – вчений ступінь доктора славістики. Викладає у суботніх школах українознавства, пізніше – в Альбертському, Саскачеванському і Манітобському університетах. Був організатором молоді, читалень «Просвіта», хорів, драматичних гуртків.

Уклав перший в історії національного мовознавства «Український зворотний словник» на 60 000 слів і «Українсько-англійський та англо-український словник».

У 1980 р. відбулася його перша персональна виставка графічних робіт в Українсько-Канадському архіві-музеї в Едмонтоні. У творчому доробку: портрети, пейзажі, етнографічні замальовки. Як карикатурист друкувався в гумористичному журналі «Лис Микита».

Творчість

Автор праць «Поетична форма гуцульських колядок і щедрівок», «Мітологічні позначки гуцульських колядок і щедрівок», «Антоничівтаємний перстень» та ін.

Ніньовський В. Відлуння ленінського пекла. — Івано-Франківськ: Сіверсія, 2002. — 140 с.

Ніньовський В. Поетичні форми Івана Франка. — Львів, 2000. — 314 с.

В похилому віці занедужав і був прикутий до ліжка. Завжди мріяв повернутися на Батьківщину, але не судилося. Помер в Канаді у 2002 р.

У 2008 році на фасаді Жукотинської школи відкрито меморіальну дошку на честь видатного вченого, вчителя, лінгвіста, художника, доктора славістичних наук, уродженця села.

Підготувала Руслана Ониськів
провідний бібліограф